

193

Metode og dataovervejelser

**Delrapport IV i projektet atypisk beskæftigede og
fagbevægelsen**

Af Trine P. Larsen, Anna Ilsøe, Jonas Hulgaard Kristiansen &
Henriette Krøll Tell

Oktober 2022

ISBN 978-87-93320-60-4

Forskningscenter for
Arbejdsmarkeds- og
Organisationsstudier

Sociologisk Institut
Københavns Universitet
Øster Farimagsgade 5
1014 København K
Tlf: 35323299
Fax: 35323940
faos@sociology.ku.dk
www.faos.dk

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
1. Introduktion – kort om projektet.....	3
2. Metode og undersøgelsesdesign	5
2.1 Begrebsdefinitioner	6
2.2. Læsevejledning til tabeller i undersøgelsen	7
3. Den kvantitative del af projektet: 3F-surveyen	9
3.1 Population, stikprøver og spørgeskemamodtagere.....	9
3.2 Stikprøven – brutto og netto	12
3.3 Stikprøvens repræsentativitet	13
3.4 Udarbejdelse af spørgeskemaet	13
3.5 Pilottest.....	13
3.6 Dataindsamlingen, svarprocenter og delvise besvarelser	14
3.7 Svarprocenten og delvise besvarelser.....	15
3.8 Bortfalds- og repræsentativitetsanalyse.....	16
3.9 Databehandling og analysegrundlaget.....	22
3.10 Indsamling af data via eksisterende datakilder.....	23
4. Den kvalitative del af projektet: interviews	24
4.1 Sneboldmetoden (chain-referral method) og interviewinformerne.....	24
4.2 Udarbejdelse af interviewguiden	25
4.3 Dataindsamlingen og gruppen af informanter	25
4.4 Databehandling.....	27
4.5 Etisk undersøgelsespraksis	28
4.6 Kvalitative interview under en pandemi.....	28
5. Kombinationen af kvantitative survey og kvalitative interviews – en styrke	30
Bilag 1: Interviewguide.....	31
Bilag 2: Dataoversigt – kvantitative undersøgelse/survey besvarelser	33

1. Introduktion – kort om projektet¹

Nærværende rapport beskriver de datakilder og metoder, der ligger til grund for 3F projektet vedrørende den seneste udvikling i atypiske beskæftigelsesformer på det danske arbejdsmarked. I projektet er der et særligt fokus på udvalgte brancher, som 3F organiserer. Projektet er finansieret og udført på opdrag af 3F og består af to delprojekter. Delprojekt 1 belyser den seneste udvikling i velkendte og nye beskæftigelsesformer, og herunder hvad der mere præcist kendetegner de arbejdsvilkår, som atypisk beskæftigede ofte arbejder under. Delprojekt 2 undersøger atypisk beskæftigedes relation til fagbevægelsen og hvilke fagforeningsservices- og ydelser, den gruppe af beskæftigede efterlyser. Resultaterne fra de to delprojekter præsenteres i tre delrapporter og en kortere sammenfatning af undersøgelsens hovedkonklusioner, mens nærværende rapport kort beskriver de datakilder, der trækkes på i projektet.

Projektets fokus er på bestemte grupper af atypiske beskæftigede inden for udvalgte områder, som 3F organiserer. Det drejer sig dels om de mest udbredte og velbeskrevne former for atypisk beskæftigelse, som er 1) deltid, der dækker både lang deltid (15- 30 timer pr. uge) og marginal deltid (under 15 timer pr. uge), 2) tidsbegrænset ansættelse, en kontrakt med fast udløb, 3) solo-selvstændige, dvs. selvstændig virksomhed uden ansatte såsom freelancere og eksterne konsulenter og 4) bureauvikarer, dvs. vikarer, der via et vikarbureau hyres ind for en kortere periode på en brugervirksomhed. Derudover inddrages der i projektet eksempler på nyere beskæftigelsesformer som multimerskontrakter, digitale platformsarbejdere, nye former for solo-selvstændige mv. Der er endvidere i projektet et særligt fokus på udvalgte sektorer som eksempelvis fremstillingsindustrien, privat service (rengøring, hotel og restauration), transportsektoren, bygge- og anlægssektoren, det grønne område (landbrug, skovbrug og fiskeri) samt de dele af det offentlige område, der vedrører omsorgsarbejde, rengøring, renovation, vej og park mv.

Projektet har indhentet information og viden dels fra eksisterende datakilder, dels fra en kombination af kvalitative interviews med 58 atypisk beskæftigede, seks faglige repræsentanter tilknyttet 3F samt en ny og større kvantitativ spørgeskemaundersøgelse med besvarelser fra 3.120 atypiske beskæftigede inden for de udvalgte sektorer, hvor der også er tilkøbt udvalgte registerdata. De godt 3.120 atypisk beskæftigede har besvaret et spørgeskema om deres nuværende arbejdssituation, relation til fagbevægelsen og ønsker til fremtidens fagforening. De kvalitative interviews bidrager med et mere dybdegående indblik i de atypisk beskæftigedes arbejdssituation, samt de muligheder og udfordringer, der knytter sig an til deres beskæftigelse. Projektet giver således også indblik i, hvilket billede atypisk beskæftigede har af fagbevægelsen og hvilke fagbevægelsesservices og -ydelser, de mere konkret efterlyser. Dermed

¹ Strukturen og formen for metoderapporten trækker på inspiration og viden fra tidligere arbejde udført af Mikkel Møller Johansen, Steen E. Navrbjerg og Trine P. Larsen (2010) fra TR-projektets delrapport om data og metodeovervejelser, København: LO samt de baggrundsrapporter, der blev udarbejdet og fremsendt fra Danmarks Statistik i forbindelse med den kvantitative survey.

kan der også gives bud på, om fagbevægelsen opfattes som en hjælp blandt de atypiske beskæftigede, og om der er behov for at tilpasse fagbevægelsesservices og -ydelser mere målrettet til bestemte grupper af atypisk beskæftigede.

Det er de kvalitative interviews og spørgeskemaundersøgelsen, der danner basis for projektet og dets konklusioner. Projektets resultater bidrager med analyser af atypiske beskæftigedes arbejdssituation anno 2021, som præsenteres i tre delrapporter samt en kortere sammenfatning. Derudover er der nærværende delrapport indeholdende metode og dataovervejelser.

Delrapport I: *Atypisk beskæftigede og servicefagene: organisering af nye grupper inden for privat service, transport og offentlige sektor*

Delrapport II: *Atypisk beskæftigede inden for industrien, byggesektoren og det grønne område: Organisering af nye grupper på arbejdsmarkedet*

Delrapport III: *Atypisk beskæftigede og fagbevægelsen: organisering af nye grupper inden for 3F's områder*

Delrapport IV: *Metode og dataovervejelser*

Nærværende rapport er delrapport IV *Metode og dataovervejelser*, hvor de anvendte datakilder kort præsenteres. Rapporten består af 5 kapitler, hvor projektets metode og undersøgelsesdesign kort præsenteres i kapitel 2. Dernæst beskrives i kapitel 3 kort de metodiske overvejelser, der knytter sig an til den kvantitative spørgeskemaundersøgelse som eksempelvis udvælgelseskriterierne, svarprocent og bortfaldsanalysen. I kapitel 4 præsenteres kort de metodeovervejelser, der knytter sig an til projektets kvalitative del, som består af interviews med 58 atypiske beskæftigede samt repræsentanter fra 3F's seks grupper (industrigruppen, den grønne gruppe, den offentlige gruppe, privat service gruppen, bygge- og anlægsgruppen og transportgruppen). I kapitel 5 reflekteres der kort over, hvordan de kvantitative og kvalitative metodiske og analytiske ben har komplementeret og styrket hinanden. En oversigt over svarfordelingen fra den kvantitative spørgeskemaundersøgelse samt den anvendte interviewguide er ligeledes del af nærværende delrapport og kan findes i henholdsvis bilag 1 og bilag 2.

2. Metode og undersøgelsesdesign²

Med afsæt i udvalgte områder på det danske arbejdsmarked som 3F organiserer, består projektet af to delprojekter, der har til hensigt at belyse 1) den seneste udvikling i atypiske beskæftigelsesformer, 2) atypiske beskæftigedes arbejdssituation, og 3) deres forhold og forventninger til fagforeningen. Sådanne analyser kræver information og viden om atypiske beskæftigede mere generelt og specifikt i forhold til de udvalgte sektorer. Projekter trækker på tre typer af data:

- 1) Indsamling af data via eksisterende datakilder (arbejdskraftundersøgelsen, registerdata mv.)
- 2) Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse rettet mod atypisk beskæftigede, deres arbejdssituation og de services og ydelser, som de mere præcist efterlyser.
- 3) Kvalitative interview med fagforeningsrepræsentanter og udvalgte grupper af atypiske beskæftigede inden for hvert af de seks hovedområder, som 3F organiserer

Når det drejer sig om brugen af eksisterende datakilder, har vi i projektet trukket på arbejdskraftundersøgelsen, samt udvalgte registerdata. Danmarks statistik står for Arbejdskraftundersøgelsen, der er del af den europæiske arbejdskraftundersøgelse (LFS), hvor der kvartalvis i alle EU medlemslande, samt enkelte andre europæiske lande som Norge, Island og Schweiz, Storbritannien etc., udsendes et spørgeskema til en repræsentativ gruppe af beskæftigede i de enkelte lande. I Danmark udsendes spørgeskemaet kvartalsvis, og knap 75.000 danskere deltager i arbejdskraftundersøgelsen.

Arbejdskraftundersøgelsen er den største og mest repræsentative survey i Danmark. Den giver mulighed for at følge udviklingen i sammensætningen af atypisk beskæftigelse på det danske arbejdsmarked og inden for de udvalgte brancher, der indgår i projektet. Dog har arbejdskraftundersøgelsen også nogle begrænsninger, idet flere af de nye former for atypisk beskæftigelse såsom multimerskontrakter, platformarbejde, nye former for solo-selvstændige ikke favnes af arbejdskraftundersøgelsen. Dertil kommer, at arbejdskraftundersøgelsen udelukkende sonder mellem primær og sekundærbeskæftigelse, hvormed mange atypisk beskæftigedes arbejdssituation, der ofte består af flere forskellige og hyppigt skiftende jobs, samt varierende indtægtskilder, ikke favnes af arbejdskraftundersøgelsen. Derfor valgte vi også i samarbejde med 3F og Danmarks Statistik at igangsætte en ny kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, der ikke kun søgte at indfange de nye former for atypisk beskæftigelse, men også disse gruppers arbejdssituation, kludetæppeøkonomi, samt relationer og forventninger til fagbevægelsen.

Den kvantitative spørgeskemaundersøgelse er en stratificeret survey, hvor knap 8.000 beskæftigede blev tilfældigt udvalgt ud fra en række

² Strukturen og formen for metoderapporten trækker på inspiration og viden fra tidligere arbejde udført af Mikkel Møller Johansen, Steen E. Navrbjerg og Trine P. Larsen (2010) fra TR-projektets delrapport om data og metodeovervejelser, København: LO samt de baggrundsrapporter, der blev udarbejdet og fremsendt fra Danmarks Statistik i forbindelse med den kvantitative survey.

udvælgelseskriterier. Det tog knap 11 minutter for respondenterne at besvare spørgeskemaet, og vi modtog svar fra 3120 respondenter svarende til en svarprocent på 39 procent.

Når det kommer til brugen af udvalgte registerdata, har vi i projektet anvendt registervariable omkring fagforeningsstatus, køn, alder, etnicitet, uddannelse, årlige indtægt, familiemæssig status mv., som er blevet koblet på besvarelsene fra den kvantitative spørgeskemaundersøgelse, samt arbejdskraftundersøgelsen for udvalgte år.

Projektets kvalitative del består af interviews med seks fagforeningsrepræsentanter og 58 atypisk beskæftigede, som arbejder på kanten af det danske arbejdsmarked inden for de seks hovedområder, som 3F organiserer. Her blev den såkaldte sneboldsmetode anvendt til at få adgang til informanterne, da den gruppe af beskæftigede ofte er svære at få adgang til via de mere traditionelle kanaler og sjældent indvilliger i at deltage i interviews.

I de følgende afsnit giver vi først en kort introduktion til de anvendte begreber, før vi kort præsenterer de anvendte metoder i forhold til udviklingen af de anvendte spørgeskemaer for såvel den nye kvantitative spørgeskemaundersøgelse som de kvalitative interview ligesom procedureerne for dataindsamlingen, bortfaldsanalysen, samt den anvendte analysestrategi beskrives kort.

2.1 Begrebsdefinitioner³

Begrebet *population* omfatter totalen af individer, i den gruppe et spørgeskema er tiltænkt, dvs. for den kvantitative 3F-survey er det samtlige beskæftigede inden for de udvalgte 3F grupper, der matchede udvælgelseskriterier, som blev lagt til grund for undersøgelsen (se kapitel 3). *Stikprøven* er det udvalg af populationen, som modtog et spørgeskema, dvs. den gruppe på 8.076, som blev tilfældigt udvalgt under hensyntagen til de opstillede udvælgelseskriterier, og fik efterfølgende tilsendt spørgeskemaet. *Respondenterne* er de grupper, som har besvaret spørgeskemaet og dermed den gruppe, der danner grundlaget for projektets resultater. *Delvise besvarelser* dækker over respondenter, som kun har svaret på nogle af spørgsmålene i spørgeskemaet, men valgte af forskellige årsager ikke at fuldføre spørgeskemaundersøgelsen. *Bortfald* er den gruppe af beskæftigede, som modtog spørgeskemaet, men som valgte ikke at svare på spørgeskemaet. *Strata* er de grupper, populationen er inddelt i, med henblik på at sikre, at der ikke kommer en skævvridning i indsamlingen af stikprøven. I projektet bruger vi endvidere begrebet *informanter*, som dækker over de grupper af beskæftigede, der deltog i den kvalitative del af projektet gennem interview.

I projektet anvendes endvidere en række andre begreber som *atypisk beskæftigede*, *faste fuldtidsbeskæftigede* og *standard beskæftigede*. *Standard beskæftigede* er grupper af beskæftigede, som har en fastansættelse og som

³ Afsnittet om definitioner trækker på tidligere arbejde af Mikkel M. Johansen, Steen E Navrbjerg og Trine P. Larsen (2010) om data og metodeovervejelser fra TR-projektet i 2010.

arbejder 30 timer eller mere om ugen. *Faste fuldtidsbeskæftigede* betegner de grupper af beskæftigede, som har en fast ansættelse og arbejder gennemsnitligt 30 timer eller mere om ugen, men som på udvælgelsestidspunktet for den kvantitative spørgeskemaundersøgelse opfyldte de opstillede udvælgelseskriterier. *Atypiske beskæftigede* dækker over de grupper af beskæftigede, som *ikke* har en fast ansættelse med 30+ ugentlige timer. Eksempler på atypisk beskæftigede er:

- *Lang deltid* (15-30 timer per uge)
- *Marginal deltid* (under 15 timer per uge)
- *Tidsbegrænset ansættelse*: Dvs. en ansættelseskontrakt med et fast udløb som fx projektansatte og begivenhedsansatte.
- *Bureauvikarer*: Dvs. vikarer, der via et vikarbureau hyres ind for en kortere periode på en brugervirksomhed.
- *Nultimerskontrakter*: Dvs. ansættelseskontrakter uden garanterede timetal, som eksempelvis tilkaldevikarer, afløsere eller reserver.
- *Nye og traditionelle former for solo-selvstændige*: Dvs. selvstændig virksomhed uden ansatte såsom freelancere, digitale platforms arbejdere, eksterne konsulenter, honorarlønnede mv.
- *Indlejet arbejdskraft/Subcontracted workers*: Dvs. Beskæftigede, som udfører arbejdsopgaver for en offentlig eller privat arbejdsplads, men som følge af diverse udbudsrunder er ansat hos en privat leverandør.

2.2. Læsevejledning til tabeller i undersøgelsen

I delrapporterne anvendes en række tabeller og faktabokse, hvis format er gennemgående for alle tabeller og faktabokse. I den sammenhæng bruger vi en række forkortelser under tabellerne, der henviser til hvilket data, som ligger til grund for tabellerne. Forkortelsen LFS henviser til arbejdskraftundersøgelsen, mens forkortelsen 3F-survey henviser til data fra den nye kvantitative spørgeskemaundersøgelse, der blev udført i forbindelse med projektet. Interview-data henviser til resultaterne fra de kvalitative interviews, som blev genereret i forbindelse med projektet.

Dertil kommer, at vi i projektet også trækker på registerdata, dvs. data, der er indsamlet af de danske myndigheder med et administrativt formål, som er resultatet af totaltællinger, og dermed adskiller sig fra stikprøver. Eksempler på registerdata er oplysninger om uddannelse, køn, alder, virksomheders oprettelse, a-kasse medlemskab og individers årsindkomst mv. I de tabeller, hvor der trækkes på registerdata, er det angivet under tabellerne som *note: her trækkes der på registerdata*.

I den kvantitative spørgeskemaundersøgelse har det i nogle tilfælde været muligt for respondenterne at angive flere svar. Det betyder, at andelen i nogle af tabellerne ikke summer til 100%. I de tabeller, hvor det har været muligt at angive flere svar, vil det være angivet under tabellerne som: *Note: her kunne markeres flere svar*. I tabellerne anvendes også betegnelsen \pm , hvilket henviser til, at data ikke er tilgængelig, eller der er for få observationer til at kunne vise tallene for den pågældende gruppe.

I tabeller, hvor der sammenlignes to fordelinger som eksempelvis faste fuldtidsansatte og atypisk beskæftigede anvendes begrebet høj signifikans, $p=0,000$ (Chi^2), som henviser til, at fordelingerne med statistisk signifikans adskiller sig fra hinanden (Johansen et al. 2010). Under flere af tabellerne er der ligeledes angivet $n= 3120$, hvilket henviser til antallet af respondenter, der indgår i beregningen af resultaterne, som er beskrevet i tabellen.

3. Den kvantitative del af projektet: 3F-surveyen⁴

Den kvantitative del af projektet består af en større og explorativ spørgeskemaundersøgelse, hvor et spørgeskema blev sendt bredt ud til en repræsentativ gruppe af beskæftigede på kanten af det danske arbejdsmarked, der opfyldte nedenstående udvælgelseskriterier (se afsnit 3.1). Dataindsamlingen blandt de atypisk beskæftigede inden for udvalgte 3F brancher foregik i perioden fra 25. juni til 9. september 2021. Danmarks Statistisk stod for denne del af dataindsamlingen, der foregik som web-survey og blev fulgt op med 3-4 rykkere samt efterfølgende telefoninterview, hvor telefonoplysninger var tilgængelige. Invitationerne til deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen blev sendt på henholdsvis dansk og engelsk via digital post til respondenternes personlige e-Boks. Invitationsbrevet indeholdt udover et link til surveyen også information om undersøgelsesbaggrund, formål samt oplysninger om databrug og datasikkerhed. Spørgeskemaet blev udarbejdet af FAOS i tæt samarbejde med 3F og på baggrund af de input, der kom fra de kvalitative interviews, samt Danmarks Statistik. Spørgeskemaet bestod af 49 spørgsmål, hvor en del spørgsmål indeholdt filtre, så respondenterne kun fik stillet de spørgsmål, der var relevante for deres situation. Det tog knap 11 minutter at besvare spørgeskemaet og lidt længere at udfylde spørgeskemaet, hvis der var tale om telefoninterview.

3.1 Population, stikprøver og spørgeskemamodtagere

Populationen blev dannet på baggrund af flere udtræk fra Danmarks Statistiks registre. Danmarks Statistik stod for udtræk af undersøgelsespopulationen, men i tæt dialog med FAOS og 3F angående de opstillede udvælgelseskriterier. Udvalgelseskriterierne var flere, og bestod blandt andet af 1) de adspurgte skal enten være lønmodtager eller solo-selvstændige, 2) have været i beskæftigelse i mindst 1 af 12 måneder i perioden fra 1. maj- 30. april 2021, samt 3) at beskæftigelsen på udvælgelsestidspunktet var på under 80 timer i den pågældende måned, og lønnen maksimalt var 19.322 DKK, dvs. svarende til eller under den fulde dagpengesats. Desuden var der krav til, at de udvalgte personer havde arbejdet inden for mindst et af de udvalgte 3F områder fra perioden 1. maj 2020 til 1. april 2021 (dvs. fremstillingsindustrien+ oplevelsesøkonomien, bygge- og anlægssektoren, transport, hotel og restauration, rengøring, omsorgssektoren eller landbrug, skovbrug og fiskeri samt vikarbranchen). En kombination af NACE-koder, Sektorkoder, DISCO-koder blev endvidere brugt ved udvælgelsen for at favne personer inden for 3F's områder i den offentlige sektor.

Brancheafgrænsning: Helt konkret blev det erhvervsstatistiske register (ESR) brugt til at udvælge de relevante brancher (3F-brancher), der blev dannet med afsæt i branchekoden DB07. DB07 er den kategorisering Danmarks

⁴ Afsnittet trækker på information og viden fra de baggrundsrapporter, der løbende blev fremsendt af Danmark Statistik i forbindelse med udførelsen af den kvantitative survey, ligesom der er søgt inspiration fra og trække på tidligere arbejde af Johansen, Navrbjerg og Larsen, (2010), når det kommer til opbygning og indhold af kapitlet.

Statistik anvender i forbindelse med klassificeringen af beskæftigede, virksomheder og deres arbejdssteder i henhold til deres placering på det danske arbejdsmarked i forhold til bestemte sektorer og brancher (Danmarks Statistik, 2022). Efter en tæt dialog mellem FAOS, 3F og Danmarks Statistik blev der dannet 8 branche/sektoer grupper, der favner de brancher og sektorer, som 3F organiserer:

- Landbrug, skovbrug og fiskeri
- Fremstilling og oplevelsesøkonomi
- Bygge og anlæg
- Hotel og restauration
- Rengøring
- Transport
- Offentlig gruppe
- Vikarbranchen

Der indgik ligeledes fra samme register som for brancheafgrænsningen en afgrænsning med de relevante sektorkoder for at favne de offentligt ansatte, som 3F organiserer i den kommunale, regionale og statslige sektor, idet NACE koderne ikke sondrer mellem forskellige kommunale, regionale og statslige arbejdssteder. Sektorkoden er således den kategorisering, Danmarks Statistik anvender til klassificeringen af jobbet sektorerplacering, dvs. om der er tale om jobs i den kommunale, statslige, regionale og private sektor (Danmarks Statistik, 2022b). Afgrænsningen blev foretaget med afsæt i Sektor-koderne: 11-17 og 71-77, og de dækker henholdsvis over statslige, kommunale, regionale ikke-finansielle kvasi-selskaber (11-17) samt statslig, regional og kommunal forvaltning og service integrerede og ikke-integrerede enheder (71-77). Dertil kommer, at der blev foretaget en yderligere afgrænsning af de offentlige ansatte med afsæt i DISCO koderne, som er den kategorisering, Danmarks Statistik anvender til at placere beskæftigede i henhold til bestemte fag og arbejdsfunktioner. DISCO-koderne, der dækker ”andet omsorgsarbejde på institutioner og hospitaler” (532190), samt ”andet rengøringsarbejde” (912990), blev anvendt for at identificere grupper af offentligt beskæftigede, der arbejder inden for de områder, som 3F organiserer i den offentlige sektor, og som ikke favnes af NACE-koderne, da det ikke er muligt at identificere disse faggrupper hverken inden for rammerne af NACE-koderne eller sektor-koderne.

Identifikation af solo-selvstændige: For udvælgelse af solo-selvstændige/virksomhedsejere uden ansatte blev der foretaget to udtræk fra det Erhvervsstatistiske register (ESR), som bestod af kategorierne 1) CVR registrerede enkeltmandsvirksomheder, og 2) CVR registrerede selskabsejere (aktie og anpartsselskaber) med maksimalt 1 ansat. Udtrækket er dannet for maj 2021 og 11 måneder før, og der gælder følgende: 1) enkeltmandsvirksomheden ikke må have haft ansatte inden for de seneste 11 måneder samt en omsætning på mere end 10.000. DKK på en måned (seneste 11 måneder). For selskabsselskabsejere var kravene, at de i mindst af en af månederne har haft 0,01-1 person ansat og aldrig mere end 1 person ansat. Her var der ikke krav til omsætning, og såfremt der har været virksomheder blandt ejerne, er de ikke

medtaget. Det er således kun ejere, hvor ejerandelen er 100%, der er medtaget i populationen. Ovenstående valg blev foretaget med henblik på at favne de grupper af atypisk beskæftigede, der arbejder som freelancere, solo-selvstændige, og som har oprettet sig med eget CVR-nummer enten som anparts/aktieselskab eller som enkeltmandsvirksomhed.

Identifikation af beskæftigelse: Danmarks Statistiks e-indkomstregister blev anvendt til at udtrække personer med beskæftigelse i et job i mindst 1 ud af 12 måneder i perioden maj 2020 til april 2021. Udvalgelsesperioden strakte sig fra maj 2020 til april 2021 pga. Coronakrisen og dens restriktioner, som betød, at flere af de beskæftigede inden for 3F's områder var ramt af nedlukning, hjemsendelse eller stod helt uden beskæftigelse. For at favne flest muligt og undgå en skævvridning i populationen valgte vi at have en lidt længere udvalgelsesperiode, da det ofte er den gruppe, som vi ønskede at undersøge, der typisk først rammes på beskæftigelsen i krisetider (Larsen og Ilsøe, 2021). Udvalgelseskriterierne var dels, at beskæftigelsen på udvælgelsestidspunktet skulle være under 80 timer i den pågældende måned, og lønnen var mindre end 19.322 DKK (dvs under lig fulde dagpengesats) i den pågældende måned. Disse udtræk blev kørt sammen med CVR nummer, de udvalgte brancher, sektor og DISKO-koderne og dannede således grundlaget for populationen.

Alle personerne fra de forskellige delpopulationer blev samlet i en samlet population, og blev kørt op mod Danmarks Statistisk befolkning pr. 31. marts 2021. Befolkningen var afgrænset til personer i alderen 18-69 år pr. 1. juni 2021. Populationen udgør 807.986 personer, og blev oprindeligt fordelt på 7 grupper eller strata. Antalsmæssigt var tre af grupperne for små og blev slået sammen til en ny gruppe/strata bestående af personer, der var solo-selvstændige kombineret med 3F branche og/eller Disco-sektorkode. Tabel 1 viser fordelingen af populationen på tværs af de fem grupper/strata.

Tabel 1: Oversigt over populationen, stikprøve og besvarelser

	Populationen	Stikprøven (brutto)	Stikprøven (netto)
Kun 3F brancher	648.899	3.296	3.239
Kun DISCO og sektorkode (3F områder inden for den offentlige sektor)	92.869	824	802
Kun solo-selvstændig/virksomhedsejer uden ansatte	29.832	1.648	1.613
Både 3F-branche og DISKO – sektorkode	30.179	824	803
Solo-selvstændig/virksomhedsejer uden ansatte kombineret med 3F branche og/eller DISKO-SEKTOR kode	6.207	1.648	1.619
Total	80.7986	8.240	8.076

3.2 Stikprøven – brutto og netto

Med afsæt i populationen er stikprøven stratificeret i henhold til de fem grupper/strata og udgør 8.240 personer. Stikprøverne blev trukket simpelt tilfældigt, men er ikke trukket proportionelt per gruppe/strata, da strata 1 (kun 3F-brancher) udgør knap 80% af den samlede population. Fordelingen af stikprøven i henhold til de enkelte strata er foretaget under hensyntagen til at sikre, at nogle af grupperne ikke blev for små, og der efterfølgende ville være for få observationer i de endelige survey-besvarelser. Derudover er målet med undersøgelsen, som nævnt tidligere, at belyse forskellige grupper af atypisk beskæftigedes arbejdssituation og deres relation til fagbevægelsen inden for de områder 3F organiserer. I den sammenhæng viser forskningen, at mange atypisk beskæftigede ofte kombinerer forskellige former for beskæftigelse, herunder også ofte driver en eller anden form for selvstændig virksomhed som freelancere, platformsarbejder eller solo-selvstændig (Larsen og Ilsøe, 2020; Scheuer, 2017). Solo-selvstændige er ofte mindre tilbøjelige til at svare på spørgeskemaundersøgelser. Vi har derfor valgt at lade dem være overrepræsenteret i stikprøven for at sikre at få nok besvarelser/observationer i de endelige survey-besvarelser.

Stikprøven opfylder de tre ufravigelige krav, der gælder for alle repræsentative undersøgelser; 1) alle i populationen kan udvælges, 2) udvælgelsen sker med lodtrækning, og 3) sandsynligheden for at blive valgt ved lodtrækningen er kendt. Stikprøven blev dannet ved hjælp af SAS-proceduren Proc-Survey Select, hvor Danmarks Statistik anvendte SRS metoden uden tilbagelægning (Simple Random Sample), der sikrer samme udvalgschance for alle. Den danner en ny tilfældig seedning for populationen ved hver undersøgelse, hvilket sikrer, at det ikke er de samme personer, der udvælges fra populationen hver gang. Med andre ord betyder den stikprøveudvælgelse, at Danmarks Statistik trak en unik tilfældig stikprøve fra populationen og samtidig undgik dubletter.

Undersøgelsens brutto stikprøve udgør 8240 personer, og der er ikke taget hensyn til, om de udvalgte eventuelt har adressebeskyttelse, er udvandret eller er afdøet ved døden siden sidste befolkningsstatus. Bruttostikprøven udgør grundlaget for undersøgelsens nettostikprøve, der indeholder personer, som kan kontaktes efter seneste CPR opdatering, dvs. at personer, som enten er udvandret, afdøet ved døden, har adressebeskyttelse eller har såkaldte rådhusadresser (hjemløse og personer uden fast adresse), frasorteres. Få dage før dataindsamlingen blev igangsat validerede Danmarks Statistik stikprøven op imod den aktuelle CPR befolkning for at sikre, at alle oplysninger var korrekte og at nyligt afdøde, udvandrede samt folk med adressebeskyttelse blev frasorteret. Undersøgelsens nettostikprøve er 8.076 personer, som udgør den endelige stikprøve i undersøgelsen (tabel 1).

Ved at anvende ovenstående metode til udvælgelse af stikprøven og den dertilhørende fejlsøgningsproces har Danmarks Statistik sikret, at stikprøven er repræsentativ for populationen, når dataindsamlingen igangsættes.

3.3 Stikprøvens repræsentativitet

Stikprøven opfylder de internationale krav til en universel repræsentativitet og bygger på brug af Danmarks Statistisk registre. Universel repræsentativitet betyder, at stikprøven ligger tæt på virkeligheden for alle forhold. Det gælder ikke kun ift. køn, alder og region, men også ift. en række andre variable såsom etnicitet, uddannelse, kontakt med sundhedsvæsenet, og hvad der ellers kunne være relevant. Dette sikres ved, at stikprøven trækkes fra hele populationen i CPR registeret. Det er samtidigt afgørende for repræsentativiteten, at alle har samme mulighed for at blive udtrukket, og det således ikke udelukkende er personer, som Danmarks Statistik tidligere har været i kontakt med eller fx har bedt om at deltage i et panel.

3.4 Udarbejdelse af spørgeskemaet

Spørgeskemaet, der blev udsendt til respondenterne, blev udviklet af FAOS i tæt samarbejde med 3F og på baggrund af de input, der kom fra de kvalitative interviews og Danmarks Statistik. Indholdsmæssigt var spørgeskemaet inddelt i 4 sektioner bestående af følgende emner:

- Respondenternes nuværende beskæftigelsessituation, ansættelsesforhold, løn, arbejdsvilkår mv.
- Muligheder og udfordringer tilknyttet respondenterne nuværende beskæftigelsessituation
- Respondenternes beskæftigelsessituation inden for det seneste år herunder om de har haft andet arbejde, oplevet perioder med arbejdsløshed eller haft andre indtægtskilder mv.
- Respondenternes relation til fagbevægelsen og hvilke fagforeningsservices- og ydelser de efterlyser

De enkelte 3F grupper havde forskellige ønsker til, hvilke emner og spørgsmål, der skulle indgå i spørgeskemaet. Det blev der taget højde for i udarbejdelsen af spørgeskemaet. Det var dog også vigtigt, at spørgeskemaet forblev relativt kort, da undersøgelser viser, at svarprocenten typisk falder, i takt med at flere spørgsmål tilføjes spørgeskemaet. Med henblik på at reducere spørgeskemaets længde, blev oplysninger omkring respondenterne køn, alder, etnicitet, uddannelse, indkomst, bopælskommune/region, a-kasse medlemskab mv. trukket via Danmarks Statistiks registre. Det endelige spørgeskema bestod af 49 spørgsmål, hvor flere spørgsmål indeholdt filtre, så respondenterne kun fik stillet de spørgsmål, der var relevante for deres situation. Det tog knap 11 minutter at besvare spørgeskemaet og lidt længere at udfylde spørgeskemaet, hvis der var tale om telefoninterview. En oversigt med spørgeskemaets spørgsmål og besvarelser kan ses i bilag 2.

3.5 Pilottest

Før udsendelse af spørgeskemaet blev der foretaget en række pilottests. Således blev spørgeskemaet pilottestet af Danmarks Statistiks interviewere. FAOS og 3F testede ligeledes spørgeskemaet ved at gennemgå spørgsmålene og kommentere på dem. Formålet med pilottests er at sikre, at alle spørgsmål er entydige og let forståelige. Det er ligeledes vigtigt, at alle svarkategorierne er

udtømmende, forståelsesmæssigt entydige og gensidigt udelukkende, med mindre der er tale om multiple svar. Som opfølgning på rækken af pilottests, blev der efterfølgende foretaget mindre justeringer af enkelte spørgsmålsformuleringer og svarkategorierne, ligesom der blev tilføjet yderligere filtre for at sikre, at respondenterne kun fik stillet de spørgsmål, som var relevante for deres situation. Overordnet set syntes spørgeskemaet at fungere og spørgeskemaets blev oplevet af pilottesterne som værende af passende længde.

3.6 Dataindsamlingen, svarprocenter og delvise besvarelser

Danmarks Statistik forestod for dataindsamlingen, som foregik i perioden fra 25. juni og frem til 9 september 2021. Invitation til deltagelse blev sendt via digital post den 25. juni 2021 til respondenternes personlige e-boks. For de 72 respondenter, der var frameldt e-post, fik spørgeskemaet tilsendt per almindeligt postbrev den 28. juni 2021. Invitationerne indeholdt et link og et kodeord til den online survey samt informationer omkring undersøgelsesbaggrund og formål, ligesom der var oplysninger omkring databrug og datasikkerhed. Det blev ligeledes oplyst at FAOS, Københavns Universitet stod for gennemførelsen af undersøgelsen. Tabel 2 viser oversigten over dataindsamlingen.

Tabel 2: Oversigt over dataindsamlingen

Dato	Handling
25. Juni 2021	Udsendelse af 8.004 invitationer til deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen via digital e-post
28 juni 2021	Udsendelse af 72 invitationer til deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen via alm. postbrev
1 juli 2021	1. rykkerskrivelse udsendes via digital e-post
2. juli 2021	2. rykkerskrivelse udsendes via alm. postbrev
5. juli 2021	2. rykkerskrivelse udsendes via digital e-post
8. juli 2021	Telefonopfølgning igangsættes
19 august 2021	3. rykkerskrivelse udsendes via digital e-post
21. august 2021	2. runde af telefonopfølgning igangsættes
9. september 2021 lukkes surveyen	3.126 fulde besvarelser (2.466 webbaserede besvarelser & 660 telefoniske besvarelser) og 304 delvise besvarelser forelå

Udsendelse af invitationerne foregik således, at der først udsendes en digital post via e-boks til alle respondenter. Herefter følger en rapport fra den digitale e-boks med viden om, hvilke respondenter i stikprøven, der ikke har modtaget deres digitale post. Den gruppe fik nogle dage senere tilsendt et almindeligt postbrev til deres bopæl. Denne procedure gjorde sig gældende for de to første henvendelser, mens de sidste to rykkerskrivelser udelukkende foregik via digital e-post. Fra perioden den 8. juli blev telefonopfølgningen igangsat, og der blev

ringet rundt til frem til slut juli 2021, hvorefter dataindsamlingen reelt var uden aktivitet frem til 19. august 2021. Telefonopfølgningen blev udelukkende udført for de grupper, hvor der var tilgængelige telefonoplysninger for respondenterne. For 1.714 af respondenterne var der ikke tilgængelige telefonoplysninger, og der blev ringet rundt til en stor del af bortfaldet med henblik på at højne svarprocenten.

Den 19. august 2021 blev dataindsamlingen igangsat på ny med henblik på at højne svarprocenten, som på daværende tidspunkt var på 29%. Dataindsamlingen blev afsluttet den 9. september 2021, hvor der forelå 3.126 fulde besvarelser, hvoraf vi havde modtaget 2.466 web-baserede besvarelser. 660 respondenter havde besvaret spørgeskemaet telefonisk. Dertil kommer, at der også forelå 304 delvise besvarelser. Det er kun fuldt gennemførte besvarelser, der indgår i resultaterne og som tælles med i svarprocenten. Svarprocenten for nettostikprøven er 39%, mens svarprocenten for bruttostikprøven er 38%.

3.7 Svarprocenten og delvise besvarelser

Målet for spørgeskemaundersøgelsen var en svarprocent på 40 % set i lyset af tidligere og lignende spørgeskemaundersøgelser rettet mod lignende grupper af beskæftigede, der er målgruppen for nærværende spørgeskemaundersøgelse, som ofte befinder sig på kanten af det danske arbejdsmarked. Svarprocenten for den her type undersøgelser er typisk relativ lav, da den gruppe af beskæftigede ofte af forskellige årsager fravælger at besvare web-baserede undersøgelser. Sandsynligheden for om en respondent besvarer den her type undersøgelser, er tæt forbundet med, om den pågældende person er ressource svag eller stærk. Fx vil respondentgrupper med et højt uddannelsesniveau og høj indkomst ofte være overrepræsenteret i den her type undersøgelser. Svar gennemført via telefon er ikke samme grad afhængig heraf.

At vi modtog 3126 fulde besvarelser, svarende til en svarprocent på 39% er således ikke kun relativt tæt på vores mål for undersøgelsen, men også sammenlignet med lignende spørgeskemaundersøgelser, hvor svarprocenten typisk ligger væsentligt lavere. Ikke desto mindre er det vigtigt også at undersøge, dels de delvise besvarelser, dels foretage en bortfaldsanalyse med henblik på at kortlægge, hvem der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen. Det giver mulighed for at undersøge om der er en skævvridning eller bias i datamaterialet, når besvarelserne sammenlignes med såvel populationen som stikprøven i henhold til en række baggrundsvariable og de enkelte grupper. Tabel 3 viser en oversigt over populationen, stikprøven (netto) og besvarelserne, hvor det fremgår, at der er en overrepræsentation af solo-selvstændige og grupper, som kombinerer selvstændig virksomhed med anden beskæftigelse inden for de områder, som 3F organiserer. Der er ligeledes en overrepræsentation af beskæftigede, som arbejder inden for den offentlige sektor, når gruppen af respondenter sammenlignes med de grupper/strata, der indgår i såvel stikprøven som populationen (tabel 3).

Tabel 3: Oversigt over populationen, stikprøven og besvarelser

	Populationen		Stikprøven (netto)		Besvarelser	
	Antal	Andel i %	Antal	Andel i %	Antal	Andel i %
Kun 3F brancher	648.899	80,3	3.239	40,1	1128	36
Kun DISCO og sektorkode (3F områder inden for den offentlig sektor)	92.869	11,5	802	9,9	302	9,7
Kun Solo-selvstændig/virksomhedsejer uden ansatte	29.832	3,7	1.613	20,0	729	23,3
Både 3F-brancher og DISKO –sektorkode	30.179	3,7	803	9,9	268	8,6
Soloselvstændig/virksomhedsejer uden ansatte kombineret med 3F brancher og eller DISKO-SEKTOR kode	6.207	0,8	1.619	20,0	699	22,4
Total	807.986	100%	8.076	100%	3126	100%

3.8 Bortfalds- og repræsentativitetsanalyse

Repræsentativiteten i de indsamlede data analyseres med afsæt i kendte data i såvel populationen som stikprøven, hvor der inddrages en række baggrundsvariable såsom køn, alder, uddannelse, etnicitet, indkomst, region og familiemæssig status mv. Dertil kommer, at resultatet af interviewindsatsen og de delvise ligeledes giver indblik i, hvad der kendetegner den gruppe som valgte ikke at besvare spørgeskemaet og dermed deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Interviewindsatsen bestod, i at alle respondenter med telefonoplysninger, og som ikke havde besvaret spørgeskemaet på tidspunktet for igangsættelse af telefonopfølgningen, blev søgt kontaktet telefonisk. Danmarks Statistik havde ikke telefonoplysninger på knap hver femte respondent, der indgik i stikprøvepopulationen. Selve telefonopfølgningen viste, at knap 7% af stikprøvepopulationen nægtede at deltage i undersøgelsen, mens Danmarks Statistik havde forkerte telefonoplysninger for knap 5% af respondenterne. Der tilkommer at, enkelte respondenter fravalgte at deltage i undersøgelsen under henvisning til sprogvanskeligheder eller tilhørte gruppen af øvrigt bortfald. Interviewindsatsen viste endvidere, at 4% havde startet med at besvare spørgeskemaet, men havde af forskellige årsager valgt *ikke* at fuldende

spørgeskemaet, mens 23% af respondenterne i stikprøvepopulationen helt undlod at besvare spørgeskemaundersøgelsen (tabel 4).

Tabel 4: Oversigt over fordelingen af interviewresultatet fra telefonopfølgning

	Antal – stikprøven	Andel i Pct.
Fulde besvarelser	3.126	39
Delvise besvarelser	304	4
Nægter at deltage i undersøgelsen	539	7
Øvrigt bortfald	77	1
Sprogvanskeligheder	35	0,4
Forkert telefonnummer	420	5
Ikke fundet telefonnummer	1.714	21
Ikke svaret	1.861	23
Total	8.076	100

Ser vi nærmere på, hvad der kendetegner gruppen af respondenter, der kun delvist har besvaret spørgeskemaet eller helt har undladt at deltage i undersøgelsen dvs. bortfaldet, og sammenholder grupperne med såvel respondenterne, der har leveret fulde besvarelser, som stikprøven og populationen fremgår det, at der er enkelte bias i datamaterialet. Den stratificerede indsamlingsmetode giver en naturlig bias i forhold til nogle af de fem grupper/strata. Nogle grupper er overrepræsenterede i datamaterialet, mens andre er underrepræsenterede. Det drejer sig eksempelvis om respondenter tilhørende gruppen/strata ”kun 3F brancher”, hvor gruppen samlet set er underrepræsenteret i forhold til populationen. Derimod er der kun en mindre bias mellem andelen af fulde besvarelser og stikprøven, når det kommer til andelen af respondenter udelukkende tilhørende strata ”kun 3F brancher” (tabel 5). Tabel 5 viser endvidere, at der er en vis overrepræsentation af solo-selvstændige/virksomhedsejere uden ansatte i datamaterialet, og det gælder både i forhold til den samlede population og stikprøven. Ser vi udelukkende på de delvise besvarelser og dermed den del af bortfaldet, kan vi se, at det især er solo-selvstændige, som er overrepræsenterede blandt de delvise besvarelser (tabel 5).

Tabel 5: Oversigt over delvise og fulde besvarelser samt stikprøven og populationen – fordelt på strata

	Delvise besvarelser		Fulde besvarelser		Stikprøven		Populationen	
	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.
Strata – total	304	100	3.126	100	8.076	100	807.957	100
Kun 3F-brancher	111	37	1.128	36	3.239	40	648.899	80
Kun Disko-sektorkode	35	12	302	10	802	10	92.869	12
Kun Solo-selvstændige/ Virksomhedsejere uden ansatte	60	20	729	23	1.613	20	29.803	4
Både 3F-brancher og Disko-sektorkode	41	13	268	9	803	10	30.179	1
Virksomhedsejere kombineret med 3F-brancher og/eller Disko-sektorkode	57	19	699	22	1.619	20	6.207	1

Flyttes fokus til andre baggrundsvARIABLE som køn, alder, etnicitet og uddannelse fremgår det af bortfaldsanalysen, at der er en mindre køns- og etnicitetsmæssig bias blandt de delvise besvarelser. Lidt flere kvinder end mænd, samt flere individer med anden etnisk baggrund end dansk, har kun delvist besvaret spørgeskemaet (tabel 6). Der er ligeledes en mindre etnicitetsmæssig bias i de indsamlede data, hvor ikke-etniske danskere i mindre udstrækning har svaret på spørgeskemaet, mens kønsfordelingen i de indsamlede data viser repræsentativitet i forhold til såvel stikprøven som populationen (tabel 6). Når det kommer til etnicitet, kan bortfaldet således betragtes som en årsag til en mindre skævhed i datamaterialet.

Tabel 6: Køns- og etnicitetsfordelingen blandt respondenterne – fordelt på delvise og fulde besvarelser samt stikprøven og populationen

	Delvise besvarelser		Fulde besvarelser		Stikprøven		Populationen	
	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.
Mænd	156	51%	1.833	59%	4.734	59%	472.986	59%
Kvinder	148	49%	1.293	41%	3.342	41%	334.971	41%
Dansk oprindelse	232	76%	2768	89%	6.687	83%	631.078	78%
Indvandrere	64	21%	317	10%	1.186	15%	150.940	19%
Efterkommere	8	3%	41	1%	203	3%	25.939	3%

Bortfaldsanalysen viser endvidere, at der er en aldersmæssig bias i datamaterialet, hvor der er en overrepræsentation af aldersgrupperne ”50-59 årige” samt ”60-69 årige” blandt de fulde besvarelser. Unge i alderen 18-29 årige er derimod underrepræsenterede, og det samme gør sig gældende for de 30-årige, når de fulde besvarelser sammenholdes med stikprøven og populationen. Det fremgår ligeledes, at unge i alderen 18-29 år i højere grad end andre grupper er at finde blandt de delvise besvarelser (tabel 7). Bortfaldet antyder dermed, at der er en mindre skævvridning i datamaterialet, når det kommer til aldersfordelingen blandt respondenterne.

Tabel 7: Aldersfordelingen blandt respondenterne - fordelt på delvise og fulde besvarelser samt stikprøven og populationen

	Delvise besvarelser		Fulde besvarelser		Stikprøven		Populationen	
	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.
18-29 årige	112	37%	805	26%	2.663	33%	326.319	40%
30-39 årige	47	15%	411	13%	1.370	17%	145.122	18%
40-49 årige	51	17%	554	18%	1.471	18%	127.740	16%
50-59 årige	54	18%	777	25%	1.571	20%	132.087	16%
60-69 årige	40	13%	579	19%	1.001	12%	76.689	10%

I forhold til andre baggrundsvariable såsom uddannelse og geografisk tilhørsforhold viser bortfaldsanalysen endvidere, at såvel den uddannelsesmæssige som geografiske fordeling viser repræsentativitet i de indsamlede data. Den uddannelsesmæssige og geografiske fordeling blandt respondenterne svarer mere eller mindre til fordelingen i stikprøven (tabel 7 og 8). Der er dog blandt de delvise besvarelser en overrepræsentation af individer med grunduddannelsen og gymnasial uddannelse (tabel 7).

Tabel 7: Den højeste udførte uddannelse blandt respondenterne - fordelt på delvise og fulde besvarelser samt stikprøven og populationen

	Delvise besvarelser		Fulde besvarelser		Stikprøven		Populationen	
	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.
Grundskole eller uoplyst	79	26%	573	18%	1.772	22%	229.050	28%
Ungdoms udd. (Gym+EUD)	150	49%	1.668	53%	4.289	53%	429.780	53%
Kort videregående udd.	14	5%	189	6%	437	5%	32.679	4%
Mellemlang videregående udd.	39	13%	367	12%	790	10%	63.042	8%
Lang videregående udd.	22	7%	329	11%	788	10%	53.406	7%

Tabel 8: Den geografiske fordeling blandt respondenterne - fordelt på delvise og fulde besvarelser samt stikprøven og populationen

	Delvise besvarelser		Fulde besvarelser		Stikprøven		Populationen	
	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.
Region Nordjylland	40	13%	376	12%	925	12%	92.202	11%
Midtjylland	77	25%	825	26%	2020	25%	197.744	25%
Syddanmark	60	20%	709	23%	1767	22%	183.192	23%
Hovedstaden	92	30%	809	26%	2301	29%	225.862	28%
Sjælland	35	12%	407	13%	1063	13%	108.957	14%

Bortfaldsanalysen viser dog også, at der er en vis bias i datamaterialet, når det kommer til respondenternes samlede indtægt i det forgangne år (2019). Der er således en overrepræsentation af individer med årlige indtægter over 350.000 kr. i det forgangne år (2019), selvom udvælgelseskriteriet var, at folk tjente

under eller lig den fulde dagpengesats og arbejdede få timer på udvælgelsestidspunktet (tabel 9). Der er ligeledes en underrepræsentation af folk med lave indtægter i datamaterialet, når det sammenlignes med såvel stikprøven som populationen ud fra respondenternes samlede indtægt for indkomståret 2019. Den skævvridning i datamaterialet kan skyldes, at indtægtsvariablen dækker indkomståret 2019 og dermed ikke den indtægt, respondenterne havde på udvælgelsestidspunktet. I den sammenhæng synes coronakrisen at spille en vigtig rolle, idet mange beskæftigede på det danske arbejdsmarked og især inden for de brancher, som 3F organiserer, blev berørt af midlertidige hjemsendelser med og uden løn, afskedigelser eller arbejdsfordeling, som i flere tilfælde også var ensbetydende med faldende indtægt (Larsen og Ilsøe, 2021). Dermed synes den skævvridning, der fremkommer i datamaterialet angående indkomst, at være misvisende, da der er tale om forskellige indkomstår, der sammenlignes, og såvel stikprøvens som respondenternes økonomiske situation kan således være markant anderledes på udvælgelsestidspunktet grundet coronakrisen og den efterfølgende nedlukning af det danske samfund.

Tabel 9: Den samlede indtægt i det forgangne år blandt respondenterne – fordelt på delvise og fulde besvarelser samt stikprøven og populationen

	Delvise besvarelser		Fulde besvarelser		Stikprøven		Populationen	
	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.	Antal	Andel i pct.
Under 150.000	108	36%	695	22%	2.397	30%	271.398	34%
150-250	58	19%	759	24%	2.101	26%	229.059	28%
250-350	55	18%	902	29%	2.040	25%	194.828	24%
350-500	47	15%	557	18%	1.129	14%	88.970	11%
6. 500+	36	12%	213	7%	409	5%	23.702	3%

Alt i alt tyder det på, at når det kommer til de variable, som vi har kunnet måle på, så er der mindre bias i datamaterialet. Unge, individer med ikke etnisk dansk baggrund, ufaglærte og lavtlønsgrupperne har i mindre udstrækning besvaret spørgeskemaet. Ikke desto mindre fremstår datamaterialet repræsentativt i forhold til flere af de ovenstående parametre, og alle grupper er dækkede og repræsenterede i datamaterialet. Hvis det antages, at der ikke er ukendte skævheder i datamaterialet, har 3F-surveyen en relativt stor udsagnskraft, selvom der for enkelte grupper er mindre skævheder i data i henhold til de enkelte baggrundsvariable. Vi har i projektet valgt ikke at vægte data for at højne repræsentativiteten, idet der er tale om en eksplorativ survey inden for et område, hvor der ikke foreligger andre større surveys eller opgørelser over sammensætningen af atypisk beskæftigede, der kan bruges som baggrundspopulation.

3.9 Databehandling og analysegrundlaget

Danmarks Statistik foretog at klargøre data, mens FAOS stod for rensning og analyse af de genererede survey-data. Data blev således først rensset og dernæst blev en række variable omkodet for at undgå for få observationer i de enkelte celler. Data er behandlet i statistikprogrammet STATA, og i analysen er der anvendt beskrivende statistisk i form af krydstabeller og frekvenstabeller. Sammenhænge er således ikke afprøvet i diverse regressionsmodeller, men vi har undervejs i analysen løbende overvejet, om der kan være tale om spuriøse sammenhænge. Sammenhænge er endvidere testet for statistisk signifikans med henblik på at undersøge, om der er tilstrækkeligt grundlag for en generalisering. Chi-tests er blevet anvendt til at teste for statistisk signifikante sammenhænge, hvor en lav p-værdi (dvs. en p-værdi på under 0,05) betyder, at der er 5% eller mindre sandsynlighed for, at den sammenhæng tabellen viser *ikke* findes i den virkelige verden.

Det endelige analysegrundlag er 3.120 respondenter og består udelukkende af fulde besvarelser. Vi frasorterede seks respondenter, som svarede ”Ved ikke” til, hvad deres hovedbeskæftigelse var. Tabel 10 giver en oversigt over fordelingen af respondenter i henhold til forskellige baggrundsvariable i procent.

Tabel 10: Fordelingen af respondenter i henhold til forskellige baggrundsvariable i procent

Andelen af kvinder	41%
Andelen af respondenter med anden etnisk baggrund end dansk	11%
Beskæftigelsesstatus	
<i>Andelen af faste fuldtidsbeskæftigede</i>	44%
<i>Andelen af atypisk beskæftigede</i>	33%
<i>Andelen af studerende, folk med overførelsesindkomst eller anden indtægt med bijob</i>	11%
<i>Andelen af studerende, folk med overførelsesindkomst eller anden indtægt uden bijob</i>	12%
*Brancher:	
<i>Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed</i>	16%
<i>Bygge- og anlægssektoren</i>	11%
<i>Handel og transport</i>	19%
<i>Kommunikation, finansiering, ejendomme</i>	4%
<i>Erhvervsservice</i>	12%
<i>Offentlig administration, undervisning og sundhed</i>	26%
<i>Kulder, fritid og anden service</i>	3%
<i>Andre</i>	10%
N= 3120. *Note: Her kunne markeres flere svar	

Trods udvælgelseskriterierne fra Danmarks Statistik er en del af respondenterne ikke atypisk beskæftigede i traditionel forstand, eftersom de har en

fastansættelse og arbejder 30 timer om ugen eller mere i gennemsnit. Dette skyldes, at deres beskæftigelsessituation har ændret sig i perioden mellem udvælgelsestidspunktet og udsendelsen af surveyen. Dette er også en af grundene til, at der i survey-populationen er folk, som ikke er i arbejde på undersøgelsestidspunktet. Vi har således fat i en gruppe, der er yderst mobile på det danske arbejdsmarked, og deres beskæftigelsessituation synes at ændre sig relativt hurtigt. Dette understøttes yderligere af variationerne i respondenternes samlede indtægtskilder, når det seneste indkomstår (2019) sammenlignes med deres nuværende indtægt på udvælgelsestidspunktet, hvor et udvælgelseskriterium var, at respondenterne havde en månedlig indtægt på under eller lig den fulde dagpengesats.

3.10 Indsamling af data via eksisterende datakilder

Datakilder som fx Eurostat og Danmarks Statistik er blevet anvendt, såfremt det har været muligt at fremskaffe talmateriale til beskrivelsen af den seneste udvikling vedrørende mere velkendte og velbeskrevne former for atypiske beskæftigelse på det danske arbejdsmarked. I den sammenhæng trækkes der især på arbejdskraftundersøgelsen (LFS), der forestås af Danmarks Statistisk og er del af den europæiske arbejdskraftundersøgelse. Arbejdskraftundersøgelsen er som nævnt tidligere den største og mest repræsentative danske spørgeskemaundersøgelse. Der udsendes kvartalvis i forbindelse med arbejdskraftundersøgelsen et spørgeskema til en repræsentativ gruppe af danskere, og der deltager på årsbasis knap 75.000 i undersøgelsen. Arbejdskraftundersøgelsen indeholder en række spørgsmål omkring beskæftigedes arbejdssituation og giver mulighed for at følge udviklingen i sammensætningen af atypisk beskæftigede på det danske arbejdsmarked og inden for de udvalgte brancher, der indgår i projektet. Dog har arbejdskraftundersøgelsen også nogle begrænsninger som nævnt tidligere. Flere af de nye former for atypisk beskæftigelse såsom nul timerskontrakter, platformarbejde samt nye former for solo-selvstændige favnes ikke af arbejdskraftundersøgelsen, ligesom mange atypisk beskæftigedes arbejdssituation, der præges af skiftende og ofte flere samtidige jobs, heller ikke omfattes af arbejdskraftundersøgelsen, da den udelukkende skelner mellem primær og sekundær beskæftigelse.

Der trækkes ligeledes i projektet på registerdata, som er blevet tilkøbt og koblet på resultaterne fra den kvantitative spørgeskemaundersøgelse (se afsnit 2.3). Helt konkret trækkes der i projektet på følgende registerdata omkring køn, alder, etnicitet, uddannelse, branche, samlede disponible indkomstgrundlag, akassemedlemskab, geografisk tilhørsforhold og CVR-registrering af virksomhed blandt solo-selvstændige.

Litteratur- og dokumentstudier om forskellige grupper af atypisk beskæftigede inddrages ligeledes i kortlægningen og analysen af 1) udviklingen i atypiske beskæftigelsesformer i de udvalgte sektorer, 2) hvad der mere præcist kendetegner gruppen af atypisk beskæftigede og deres løn og arbejdsvilkår og 3) deres relation til fagforeningerne.

4. Den kvalitative del af projektet: interviews

Den kvalitative del af projektet består dels af interviews med fagforeningsrepræsentanter fra de seks 3F- grupper (den Offentlige Gruppe, den Grønne Gruppe, Transportgruppen, Privat Service gruppen, Industrigruppen samt Bygge- og Anlægsgruppen), dels af 58 interviews med atypisk beskæftigede, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet, inden for de sektorer som 3F organiserer. Formålet med interviewene har været at generere dybdegående viden om, hvilke udfordringer og muligheder, som de forskellige grupper af atypisk beskæftigede står overfor, og hvad det mere præcist er for fagforeningsydelse og services, som de efterlyser. Informationerne fra de kvalitative interviews har endvidere bidraget til at kvalificere udformningen af spørgeskemaet til den nye og eksplorative kvantitative spørgeskemaundersøgelse (se også kapitel 3). Dataindsamlingen foregik i perioden fra marts 2021 og frem til september 2021. Adgangen til informanter foregik via den såkaldte sneboldmetode, hvor der gennem kontakter fra 3F, samt informanternes egne netværk, blev opnået kontakt til de i alt 58 informanter. Interviewene var eksplorative og blev udført med udgangspunkt i en semi-struktureret interviewguide, der gav mulighed for at følge op på interessante og relevante oplysninger, som blev rejst undervejs i interviewet. Den semi-strukturerede interviewguide blev udviklet af FAOS med input fra 3F, og bestod af tre overordnede og åbne spørgsmål (se bilag 1 for den anvendte interviewguide). Interviewene blev, på grund af den daværende coronakrise, primært gennemført som telefon interviews og tog typisk mellem en halv time og op til 1,5 time.

4.1 Sneboldmetoden (chain-referral method) og interviewinformanterne

Kontakten til gruppen af informanter er opnået gennem den såkaldte sneboldmetode, hvor vi gennem kontakter fra 3F samt informanternes egne netværk har fået kontakt til de i alt 58 informanter. Sneboldmetoden er en netværksmetode, hvor der gennem informanterne skabes kontakt til andre potentielle informanter. Metoden bruges i tilfælde, hvor det kan være svært at komme i kontakt med potentielle informanter. Dette kan være forårsaget af en række parametre, såsom at antallet af potentielle informanter er få og/eller de er spredt over et større geografisk område. Et andet parameter kunne være, at informanterne i den undersøgte population i større eller mindre grad gemmer sig (Bernard 2011: 147). Dette kan være tilfældet, når det kommer til nogle grupper af atypisk beskæftigede, der er målgruppen for den kvalitative interviewundersøgelse. Der er således tale om grupper, der ofte arbejder på kanten af det danske arbejdsmarked, typisk på det ikke-overenskomstdækkede arbejdsmarked, og som heller ikke nødvendigvis har været i kontakt med fagbevægelsen. Atter andre grupper af atypisk beskæftigede, som eksempelvis udstationerede arbejdstagere og beskæftigede uden for EU, kan frygte at miste deres opholdsgrundlag, såfremt de står frem og fortæller om deres arbejdserfaringer på det danske arbejdsmarked (se også afsnit 4.5). I forhold til de første parametre der er nævnt, har sneboldmetoden bidraget til, at

informantgruppen repræsenterer størstedelen af Danmark. Dette er et element, der kunne være blevet kompliceret på grund af den daværende COVID-19 situation, og de begrænsninger som denne skabte i forhold til frit at rejse i landet og opsøge informanter.

I praksis udføres sneboldmetoden ved, at der skabes kontakt til en kerneinformant, i dette tilfælde fx gennem 3Fs kontakter eller tilfældige atypisk beskæftigede, og i slutningen af interviewet med vedkommende spørges der ind til, hvorvidt vedkommende kan komme i tanke om andre, der kunne være interesserede i at deltage i undersøgelsen. På den måde fungerer kerneinformanterne som en form for "gate keepers" til et undersøgelsesfelt, der ellers kan være svært at få adgang til. I forbindelse med denne undersøgelse har en af de største udfordringer været, at det på grund af COVID-19 og de efterfølgende restriktioner, har været umuligt at møde op fysisk på eksempelvis arbejdspladser og lignende, for at rekruttere informanter. Sneboldmetoden giver ikke et statistisk funderet billede af populationen der undersøges (Bernard 2011:147), men den fungerer som et værktøj til at få personbårne indsigter i et undersøgelsesfelt. Dette er også grunden til, at vi har suppleret det kvalitative interviewmateriale, med en større kvantitativ spørgeskemaundersøgelse. I kapitel 5 er der afsnit, hvor vi kort reflekterer over, hvordan de anvendte kvalitative og kvantitative metoder komplementerer og understøtter hinanden.

4.2 Udarbejdelse af interviewguiden

Interviewguiden blev udarbejdet af FAOS med input fra 3F. Interviewguiden er semi-struktureret og består af tre overordnede spørgsmålskategorier, der i deres udgangspunkt er eksplorativ:

- Introducerende spørgsmål om informantens nuværende arbejdssituation
- Spørgsmål rettet informantens arbejdsnarrativ og form - og herunder muligheder og udfordringer knyttet til deres beskæftigelsessituation
- Spørgsmål om behov for støtte og rådgivning og herunder fagbevægelsens rolle

Ved at anvende en semi-struktureret interviewguide åbnes der op for, at interviewer kan forfølge interessante og uventede informationer, som måtte blive rejst undervejs i interviewet. Endvidere har informanten i høj grad indflydelse på, hvordan interviewet udfolder sig. Denne metodiske tilgang giver dermed mulighed for, at interviewer kan forholde sig agilt til interviewsituationen, gribe de bolde, der kastes op af informanten og forfølge uventede spørgsmål, uden at være låst af en rigid spørgeguide. Det er med udgangspunkt i den interviewtilgang, at dataindsamlingen fandt sted.

4.3 Dataindsamlingen og gruppen af informanter

FAOS forestod dataindsamlingen, der fandt sted fra marts 2021 og frem til september 2021. Informanterne blev kontaktet ved brug af den førnævnte sneboldsmetode og interviewlængden varierede ofte fra omkring en halv time og op til 1,5 time. Alle interviewene foregik telefonisk, via Zoom eller andre digitale enheder og blev efter tilladelse fra informanterne optaget og efterfølgende fuldt transskriberet. Udførelsen af interviewene er i tråd med

interviewguiden tilgået fra et induktivt perspektiv, hvilket vil sige, at informanternes fortællinger og narrativer har været styrende for interviewet og den efterfølgende analyse. Spørgsmålene har således været udformet som værende eksplorative af karakter. I det ligger også, at intervieweren har udført semistrukturerede interviews, hvor informanten i høj grad har haft indflydelse på, hvordan interviewet udfolder sig. Alle informanter er anonymiserede og fremgår i grupper, baseret på mønstre og temaer i deres narrativer. Derved sikres en etisk korrekt undersøgelsespraksis, hvilket er uddybet i afsnit 4.5.

Interviewmaterialet består af dels interviews med seks fagforeningsrepræsentanter fra de 3F-grupper (den Offentlige Gruppe, Industrigruppen, Bygge-og Anlægsgruppen, Privat Service gruppen, den Grønne Gruppe og Transportgruppen), dels 58 interviews med atypisk beskæftigede, der fordeler sig jævnt på tværs af de seks overordnede områder, som 3F organiserer; den Offentlige Gruppe, den Grønne Gruppe, Transportgruppen, Privat Service, Industrigruppen samt Bygge- og Anlægsgruppen. I alt har 28 mænd og 30 kvinder i alderen 20-60 år deltaget i interviews. På grund af spredningen i alder er der opnået indsigt i arbejdssituationen for atypisk beskæftigede, der befinder sig i starten af deres arbejdsliv (som eksempelvis studerende og nyuddannede) samt atypisk beskæftigede, der har været på arbejdsmarkedet i mange år og måske endda er på vej på efterløn eller pension. Der er foretaget 15 interviews på engelsk og 43 interviews på dansk. 19 af informanterne er udlændinge og kommer fra Nordamerika, Sydamerika, Asien og Europa (tabel 11). Tabel 11 viser udover kønsfordelingen og informanternes etniske baggrund også, hvilke typer af beskæftigelse de befandt sig i på undersøgelsestidspunktet.

Tabel 11: oversigt over interviewmaterialet

Antal interviews: 58 interviews med atypisk beskæftigede + 6 interview med fagforeningsrepræsentanter

Kønsfordelingen: 28 mænd og 30 kvinder

Etnicitetsfordelingen: 19 udlændinge og 43 danske statsborgere

Aldersfordeling: jævnt fordelt på alder

Brancher: Produktion og lager, bygge- og anlægssektoren, landbrug og gartneri, turist & persontransport, madudbringning, privat- og offentlig rengøring, omsorgsarbejde, detailhandel, hotel & restauration.

Beskæftigelse: kort og lang deltid, vikarer, frivilligt arbejde, soloselvstændige, freelancere, platformsarbejde, nul timerskontrakter, jobprøvning, udstationerede lønmodtagere, bureauvikarer, faste fuldtidsansatte.

Nogle informanter er vikarer, udsendt gennem et vikarbureau på enten 14 dages eller månedskontrakter, andre er interne vikarer, og atter andre er deltidsansatte med få eller ingen garanterede arbejdstimer – hvor sidstnævnte er eksempler på de såkaldte nul timerskontrakter. Blandt gruppen af informanter er der ligeledes eksempler på folk, der arbejder som solo-selvstændige, platformsarbejdere og freelancere, men som ikke altid er CVR-registrerede. Der er ligeledes eksempler på udstationerede lønmodtagere, beskæftigede i jobprøvning og tidsbegrænsede ansatte, samt beskæftigede uden for EU, som er kommet til Danmark for at arbejde under beløbsordningen, blandt gruppen af informanter. Således favnede interviewmaterialet en bred vifte af atypisk beskæftigede på det danske arbejdsmarked. Interviewmaterialet giver en dybdegående indsigt i og viden om den hverdag og det arbejdsliv, som præger forskellige grupper af atypisk beskæftigede. Interviewmaterialet er således ikke repræsentativt for atypisk beskæftigede, hvilket heller ikke er formålet med interviews. I stedet bidrager interviewene med ny og dybdegående viden om den arbejdsituation, som præger forskellige grupper af atypisk beskæftigede, der befinder sig på kanten af det danske arbejdsmarked. Indsigterne fra deres arbejdsliv har ligeledes været vigtige i forbindelse med udarbejdelsen af den kvantitative spørgeskemaundersøgelse, hvor vi har trukket på input fra interviewmaterialet, i forbindelse med udformningen af spørgeskemaet. Dette har gjort det muligt at undersøge, i hvilken udstrækning de forhold der prægede informanternes hverdag også gjorde sig gældende, når det kommer til et bredere udsnit af atypisk beskæftigede på det danske arbejdsmarked.

Alt i alt består informantgruppe af beskæftigede, der er jævnt fordelt over køn, alder, etnicitet og beskæftigelsessituation. Kombineret med tallene fra den kvantitative del af undersøgelsen, opnås der således en høj grad af repræsentativitet i datamaterialet, og der tegnes et nuanceret og detaljeret billede af det atypiske arbejdsmarked i Danmark, set fra atypiske beskæftigedes perspektiv.

4.4 Databehandling

I overensstemmelse med etiske retningslinjer, og med mundtligt samtykke fra informanterne, er interviewene optaget. Dernæst er de blevet transskriberet og efterfølgende kodet i henhold til de overordnede temaer, der prægede interviewmaterialet. De transskriberede interviews har således dannet udgangspunkt for den kvalitative analyse, der fokuserer på de tematikker, der har vist sig i interviewene. Vi identificerede en række overordnede temaer i interviewmaterialet, som gik på tværs af alle interviewene, men som fyldte forskelligt, alt efter hvilke brancher informanterne arbejdede indenfor. Der var således en række gennemgående karakteristika, der kendetegnede informanterne der arbejdede inden for transportsektoren, privat service og det offentlige område, ligesom vi også fandt nogle gennemgående særtræk for informanterne, der arbejdede inden for fremstillingsindustrien, landbrug, skovbrug og fiskeri, samt bygge- og anlægssektoren. De identificerede overordnede temaer blev brugt til at strukturere delrapporterne 1 og 2 og er også grunden til, at vi præsenterer interviewmaterialet i to delrapporter. Delrapport I belyser atypisk

beskæftigedes arbejdssituation inden for servicefagene i den private og offentlige sektor samt transportsektoren, ligesom delrapporten også undersøger hvilke fagforeningsydelse og services, de interviewede grupper af atypiske beskæftigede efterlyser. Delrapport II undersøger, med afsæt i det kvalitative interviewmateriale, arbejdssituationen blandt informanterne inden for fremstillingsindustrien, landbrug, skovbrug og fiskeri samt bygge og anlægssektoren. Samtidig gives der også indblik i hvilke fagforeningsservices og ydelser, de grupper af atypisk beskæftigede efterlyser.

4.5 Etisk undersøgelsespraksis

Udførelsen af dataindsamling for denne undersøgelse følger de etiske retningslinjer inden for socialvidenskaben (fx AAA 2012). I disse retningslinjer ligger en bevidsthed om, at dét, at undersøge et givent emne og felt, ikke må være kompromitterende for de informanter, der indgår i undersøgelsen. Desuden må undersøgelsen ikke aktivt, hverken positivt eller negativt, påvirke dem, der deltager. Slutteligt er det vigtigt at indsamle samtykke og accept fra de deltagende parter, hvilket også er nævnt i det tidligere afsnit, i forbindelse med lydoptagelse af interviewene. Derudover er der også indhentet samtykke og godkendelse fra informanterne, i forbindelse med udvælgelse og publicering af citater i nærværende rapport. I udførelsen af undersøgelsen af det atypiske arbejdsmarked i Danmark har der været særlig fokus på det faktum, at informanterne, der besidder atypiske former for beskæftigelse, kan befinde sig i prekære situationer. Dette kan være forårsaget af et dårligt forhold til ledelse, en udfordrende privatøkonomi eller juridiske komplikationer i forbindelse med arbejds- og opholdstilladelse. Derfor er det vigtigt, at værne om informanternes ret til at fremstå anonymiserede, og at deres historier bliver præsenteret på en måde, så det ikke er muligt at spore dem. Af denne grund er alle citater sendt til godkendelse hos informanterne, før de er blevet inkluderet i rapporten.

4.6 Kvalitative interview under en pandemi

Interviewene er foretaget i perioden marts 2021 til september 2021, og grundet COVID-19 situationen i Danmark og resten af verden, er alle interview foretaget enten over telefon eller som videoopkald. Dette valg er foretaget på baggrund af restriktionerne, der var gældende på tidspunktet for dataindsamlingen, samt et ønske om, at værne om interviewer såvel som informanternes sundhedsmæssige sikkerhed.

Det, at interviewene er foretaget over telefon og videoopkald har vist sig at have positiv indvirkning på dataindsamlingen. Vi har oplevet, at flere af informanterne har haft et mere afslappet forhold til interviewsituationen, idét deres ansigt ikke har været synligt under interviewet. Dette betyder, at de negative effekter, som vi frygtede ville forekomme, ved ikke at sidde over for informanterne i interviewsituationen og den manglede report, er blevet opvejet af uventede positive effekter. Informanterne har også virket som værende mere tilgængelige. I nogle interviewsituationer har vi ”været med dem på arbejdet” så at sige, idét de har deltaget i telefoniske interview over deres headset, imens de fx har leveret mad. Dette har medført, at flere af de informanter, der er blevet

kontakten, har været interesserede i at deltage i et interview, idét et 30 minutters-interview kun varede 30 minutter og ikke 30 minutter plus tid til transport og småsnak efter.

Corona-situationen har også vist sig at have analytisk betydning for undersøgelsen, idét flere af informanterne har givet udtryk for, at Coronanedlukningen har påvirket deres arbejdsliv ved enten at forårsage mere arbejde (fx inden for industrien), forårsaget at de blev hjemsendt, med eller uden kompensation, eller at de har været nødt til at skifte branche, for at have en indkomst. Metodisk har Corona-situationen krævet, at der har været særligt fokus på, at undersøgelsen har med en gruppe beskæftigede at gøre, der potentielt befinder sig i prekære og usikre situationer, både juridisk i forhold til sort arbejde og opholdstilladelse, men også i forhold til deres økonomiske situation og andre aspekter af deres privatliv. Med disse eksempler ønskes det at vise, at selvom undersøgelsen som udgangspunkt handler om arbejdsmarkedet i Danmark og de atypiske arbejdsformer, der vinder indpas, så tager undersøgelsen udgangspunkt i de mennesker, som bestrider disse atypiske arbejdsformer. Derfor bør felten metodisk, såvel som analytisk gribes an med stor opmærksomhed for de potentielle etiske konsekvenser, for at sikre, at undersøgelsen ikke forårsager sorg eller gør skade på dem, der deltager.

5. Kombinationen af kvantitative survey og kvalitative interviews – en styrke

Nærværende undersøgelse hviler som nævnt tidligere på såvel et kvalitativt som et kvantitativt ben, i den metodiske tilgang til felten. Disse metodiske greb skal ikke ses som enkeltstående tilgange, men derimod som komplimenterende tilgange til et felt, der kan være svær at undersøge ved udelukkende at benytte spørgeskemaundersøgelser og statistik eller interview.

Brugen af kvantitative metoder har givet et indblik i undersøgelsesområdet, det atypiske arbejdsmarked i Danmark, i et større perspektiv. Ved at rundsende spørgeskemaet til en repræsentativ stikprøve population, er der opnået indsigt i bredden af forskellige former for atypisk beskæftigelse, og herunder hvilke udfordringer og muligheder, der knytter sig an til disse beskæftigelser. Spørgeskemaundersøgelsen giver også indblik i gruppernes relation og forventninger til fagbevægelsen. Spørgeskemaundersøgelsen har endvidere kastet lys over, hvordan Corona-situationen har påvirket denne gruppe arbejdstagere.

I den kvalitative del af undersøgelsen er det blevet muliggjort at zoome ind og få et mere personligt narrativ om, hvordan det er at være atypisk beskæftiget. Den kvalitative del af undersøgelsen har sat ”ansigt” på de informanter, som ellers blot ville figurere som tal i en statistik. I de kvalitative interviews har det yderligere været muligt at få uddybende svar på spørgsmålene, hvilket er noget, der er svært, om end ikke nærmest umuligt med et spørgeskema. Omvendt har spørgeskemaresultaterne givet datagrundlag for at undersøge, hvor udbredt et givent fænomen eller problem er. Derved er de 58 informanter, der har deltaget i den kvalitative del af undersøgelsen, ikke blevet udstillet som repræsentanter for en gruppe, der er fortsat voksende på det danske arbejdsmarked, men derimod er deres historier og narrativer blevet bakket op af den kvantitative del af undersøgelsen og den statistiske signifikans, dette har skabt.

Alt i alt giver det valgte undersøgelsesdesign således mulighed for at tegne med brede penselstrøg og samtidig opnå dybdegående indsigter i den hverdag, der præger atypisk beskæftigedes arbejdsliv og ikke mindst deres relation og forventninger til fagbevægelsen.

Bilag 1: Interviewguide

I dette afsnit er spørgeguiden, der har dannet udgangspunkt for de kvalitative interview, præsenteret.

Introduktion:

- Kort præsentation af dig selv, inklusivt alder, uddannelse, arbejdsgiver, arbejdsforhold/beskæftigelse, længde på ansættelse.
- Hvorfor har du valgt dette arbejde? Hvis relevant, hvorfor i Danmark?
- Har du andre jobs eller andre indtægtskilder (SU, Udlejning af ejendom mv) pt og i så fald hvilke?
- Er du glad for dit nuværende job/arbejdssituation – kan du evt. nævne tre ting som gør, at du er glad for dit arbejde? Er det noget du ønsker at arbejde med fremover?
- Er der nogle udfordringer i dit arbejde – eller noget du ønsker at ændre? Nævn et par ting.
- Hvad har du tidligere arbejdet med og hvor?

Arbejdsnarrativ og -form:

- Vil du beskrive din seneste arbejdsdag? Hvilke opgaver varetog du? Var det typisk for dit arbejde?
- Har du kolleger? I hvilken udstrækning snakker du med dem, og hvad har I senest talt om. Oplever du, at der er et vist sammenhold mellem jer kolleger og kan du evt. give et eksempel på det.?
 - Deltager du i møder og arrangementer? Hvis ja, hvilke?
- Har du en fast vagtplan? Hvis ja, hvad er proceduren for varsling af vagter/ændringer i vagtplanen? Kan du selv vælge, hvornår du arbejder (Hvis nej, hvad synes du om det??)
- Hvor mange timer arbejder du i gennemsnit? Kan der forekomme variation i dine timer? Kan du forudsige hvornår der er timer, (hvad synes du om det)?
- Arbejder du på skæve tidspunkter?
- Har du en kontrakt på dit arbejde? Er du garanteret et vist antal timer i din kontrakt og i så fald hvor mange?
- Hvad synes du om den måde at arbejde på? – er der ting du gerne vil ændre og i så fald hvilke?

- Hvordan bliver din løn fastsat? Får du tillæg?
- Er du dækket af forsikringer, pension, a-kasse, eller lignende? Hvis ja, har du været ude for at skulle benytte det?

Støtte og rådgivning:

- Kan du fortælle om eventuelle situationer, hvor du har haft brug for hjælp i dit arbejde, og hvad du gjorde i situationen?
- Hvem går du til, hvis du har brug for hjælp ift. dit arbejde?
- Har du nogensinde kontaktet eller snakket med en fagforening, tillidsrepræsentanter eller arbejdsmiljørepræsentanter, hvorfor/hvorfor ikke, og hvad var din oplevelse? (hvis ja, hvad har du brugt dem til?)
 - Hvad kunne være en relevant støtte for dig, hvis du ikke har brugt fagforeningen?
- Hvad tænker du er og kunne være fagforeningens rolle på din arbejdsplads?
 - o Faglig rådgivning
 - o Sikkerhed
 - o Skabe socialt sammenhold
 - o Skabe arbejdsfællesskab,
 - o Ordentlige løn og arbejdsvilkår
 - o Andet?
- Hvad tænker du kan være med til at gøre en fagforening mere relevant for dit arbejde og situation?
- Er du medlem af en fagforening?
 - o Hvis ja, hvad har du brugt din fagforening til?
 - o Hvis nej, hvorfor ikke?
 - Pris
 - Ikke synlig ift. din arbejdsplads
 - Andet?
- Hvad skulle der til for at du synes det er relevant at være medlem af en fagforening?

Bilag 2: Dataoversigt – kvantitative undersøgelse/survey besvarelser

Table 1: Hvad er din nuværende hovedbeskæftigelse? (i procent)
(Hvis du har flere beskæftigelser, så tænk på den beskæftigelse du bruger flest timer på.)

I arbejde (som lønmodtager)	66
Selvstændig (uden ansatte) eller freelancer	12
Arbejdsløs, jobsøgende, pensionist, folk på kontanthjælp eller anden offentlige forsørgelse	10
Studerende, lærling eller praktikant	10
Andet	3
Total	100
N= 3120	

Table 2: Har du et arbejde eller fritidsjob ved siden af din nuværende hovedbeskæftigelse? (i procent) (note: kun stillet til folk hvis primære beskæftigelse ikke er lønarbejde eller selvstændig)

Ja	46
Nej	54
Total	100
N= 707	

Table 3: Hvordan er du ansat i din nuværende hovedbeskæftigelse? - kun folk med lønmodtagerstatus (i procent) (ekskluderer solo-selvstændige, freelancere, studerende og folk på overførelsesindkomst)

Fastansat	81
Tidsbegrænset ansat	8
Vikar gennem et vikarbureau	2
Reserve, afløser, tilkaldevikar, timelønnet eller ansat på multimerskontrakt	8
Udstationeret	0
Andet	1
Total	100
N= 2051	

Tabel 4: Hvordan er du ansat i din fritidsjob eller dit andet job? (i procent)	
(note: kun stillet til dem, der har svaret ja til at have fritidsjob eller andet job)	
Fastansat	17
Solo-selvstændig/freelancer	20
Tidsbegrænset ansat	9
Vikar gennem et vikarbureau	6
Reserve, afløser, tilkaldevikar eller timelønnet	36
Ansats på multimerskontrakt	5
Udstationeret	0
Andet	7
Total	100
N= 327	

Tabel 5: I hvor lang tid har du haft dit arbejde? (i procent)	
Mindre end 1 måned	4
Under et år	22
1-2 år	18
2-5 år	18
Mere end 5 år	37
Total	100
N= 2741	

Tabel 6: Hvor mange timer arbejder du i gennemsnit om ugen? (i procent)	
1-7 timer	6
8-15 timer	10
16-30 timer	16
31-37 timer	34
Mere end 37 timer	34
Total	100
N= 2741	

Tabel 7: Ifm. dit arbejde: Arbejder du timer, som du ikke får løn for? (inklusive interessetimer (fx ulønnede møder), ulønnet overarbejde og frivilligt arbejde i forbindelse med arbejde)	
Ja	27
Nej	73
Total	100
N= 2568	

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til respondenter, der har svaret de arbejder mere end 7 timer om ugen.

Tabel 8: Hvor mange timer om ugen arbejder du ulønnet (i forbindelse med dit arbejde)?

(tænk det som et gennemsnit for de seneste uger)

1-2 timer	26
3-5 timer	30
6-10 timer	20
11 eller flere timer	18
Ved ikke / ønsker ikke at svare	6
Total	100
N= 692	

Tabel 9: Har du en kontrakt på dit arbejde? (i procent)

Ja	79
Nej	21
Total	100
N= 2741	

Tabel 10: Hvor mange timer pr. uge er du garanteret i din kontrakt? (i procent)

Ingen	11
1-7 timer	3
8-15 timer	7
16-30 timer	13
31-37 timer	52
Mere end 37 timer	13
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 2162	

Tabel 11: Har du en ugentlig vagtplan? (i procent)

Ja	47
Nej	53
Total	100
N= 2741	

Tabel 12: I hvilken grad kan du selv vælge, hvornår du vil arbejde? (i procent)

Slet ikke	15
I mindre grad	21
I nogen grad	26
I høj grad	22
Altid	15
Total	100
N= 2741	

Tabel 13: Arbejder du på skæve tidspunkter, dvs. weekend-, aften- og natarbejde? (i procent)

Ja	52
Nej	48
Total	100
N= 2741	

Tabel 14: I hvilken grad skal du selv finde dine vagter eller opgaver? (i procent)

Slet ikke	35
I mindre grad	20
I nogen grad	19
I høj grad	14
Altid	12
Total	100
N= 2741	

Tabel 15: Bliver dine arbejdsopgaver ofte sendt i udbud eller til udlicitering til privat leverandør? (i procent)

Ja	10
Nej	89
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 2741	

Tabel 16: Bliver du målt på en af følgende måder i dit arbejde? (i procent)

(note: muligt at vælge flere svarmuligheder, tallene angiver derfor andelen af respondenter som har angivet hver enkelt svarmulighed)

Akkord	5
Hastighedsmåling	6
Rating	4
Tidsregistrering	23
Andet	9
Nej, ingen af ovenstående	64
N= 2741	

Tabel 17: Får du den vejledning, instruktion og information, du behøver for at udføre dit arbejde? (i procent)

Ja	83
Nej	17
Total	100
N= 2741	

Tabel 18: Hvordan fastsættes din løn? (i procent)
(note: muligt at vælge flere svarmuligheder, tallene angiver derfor andelen af respondenter som har angivet hver enkelt svarmulighed)

Individuelle lønforhandlinger	37
Kollektive lønforhandlinger	29
Af ledelsen – der er ikke forhandling	21
Akkordløøn	3
Provisionsløøn	3
Andet	19
Ved ikke/ Missing	1
N= 2741	

Tabel 19: Hvor mange personer er I på din arbejdsplads? (i procent)

Kun mig selv – jeg arbejder alene	13
1-5	10
6-10	10
11-25	18
26-50	14
51-99	10
mere end 100	25
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 2741	

Tabel 20: Er der for tiden nogle af disse udfordringer i dit arbejde? (i procent)
(note: mulighed for at vælge flere svarmuligheder, tallene angiver derfor andelen af respondenter som har angivet hver enkelt svarmulighed)

Mit arbejde er ensomt	11
Arbejdet er fysisk hårdt	28
Højt arbejdstempo	31
Mobning og chikane	3
Uforudsigelig arbejdstid	18
Manglende muligheder for uddannelse og kurser	12
Andre udfordringer	20
Nej, ingen udfordringer	35
N= 2741	

Tabel 21: Har du adgang til eller mulighed for nogle af følgende? (i procent)

(note: mulighed for at vælge flere svarmuligheder, tallene angiver derfor andelen af respondenter som har angivet hver enkelt svarmulighed)

Dagpenge/A-kasse	60
Betalt ferie	53
Løn under sygdom	64
Overtidsbetaling	46
Weekend-tillæg	38
Erhvervs- ulykkes- eller arbejdsskadeforsikring	47
Pension	64
Overenskomst	48
Efteruddannelse	35
Andet	7
Ingen af ovenstående	10
N= 2741	

De følgende svar er angivet på en skala fra 1-5, hvor 1 er helt uenig og 5 er helt enig.

Tabel 22: Jeg er tilfreds med mit nuværende job eller arbejdssituation (i procent)

1 Helt uenig	3
2	7
3	18
4	31
5 Helt enig	41
Total	100
N= 2741	

Tabel 23: Det er svært at forene familie og arbejdsliv (i procent)

1 Helt uenig	41
2	21
3	18
4	12
5 Helt enig	8
Ved ikke/missing	2
Total	100
N= 2741	

Tabel 24: Det er svært at få tingene til at hænge sammen økonomisk (i procent)

1 Helt uenig	42
2	21
3	17
4	10
5 Helt enig	9
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 2741	

Tabel 25: Jeg er bekymret for at miste mit arbejde (i procent)

1 Helt uenig	56
2	17
3	13
4	7
5 Helt enig	6
Ved ikke/missing	2
Total	100
N= 2741	

Tabel 26: Jeg foretrækker et fast fuldtidsjob frem for en mere løs ansættelse med færre timer (i procent)

(note: spørgsmålet er stillet til alle respondenter, også folk uden arbejde)

1 Helt uenig	19
2	8
3	15
4	12
5 Helt enig	45
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 3120	

Tabel 27: Jeg er tilfreds med lønnen ift. det arbejde, jeg udfører (i procent)

1 Helt uenig	12
2	13
3	22
4	24
5 Helt enig	29
Total	100
N= 2741	

Tabel 28: Det er svært at få timer nok i mit nuværende arbejde (i procent)

1 Helt uenig	60
2	14
3	12
4	5
5 Helt enig	7
Ved ikke/missing	2
Total	100
N= 2741	

Tabel 29: Jeg føler mig som en del af et fællesskab på mit arbejde (i procent)

1 Helt uenig	8
2	7
3	17
4	22
5 Helt enig	45
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 2741	

Tabel 30: Har du haft anden beskæftigelse, end den du lige har svaret for, inden for de seneste 12 måneder? (i procent)

Ja	47
Nej	53
Total	100
N= 3120	

Tabel 31: Hvilke andre former for beskæftigelse har du haft? (i procent)

Fastansat	27
Selvstændig (uden ansatte) eller freelancer	25
Tidsbegrænset ansat	12
Vikar gennem et vikarbureau	8
Reserve, afløser, tilkaldevikar eller timelønnet	18
Ansats på nul timers kontrakt	3
Udstationeret	0
Andet	7
Total	100
N= 1971	

Tabel 32: Hvor mange timer har du arbejdet om ugen i dit andet job eller beskæftigelse? (i procent)

Ingen	2
1-7 timer	26
8-15 timer	19
16-30 timer	18
31-37 timer	21
Mere end 37 timer	13
Total	100
N= 1455	

Tabel 33: Har du været arbejdsløs inden for de seneste 12 måneder? (i procent)

Ja	20
Nej	80
Total	100
N= 2837	

Tabel 34: Har du inden for de seneste 12 måneder tjent penge ved at udføre arbejdsopgaver fundet gennem hjemmesider eller apps – eksempelvis via Wolt, Happy Helper, Worksome, Meploy etc.? (i procent)

Ja	3
Nej	97
Total	100
N= 3120	

Tabel 35: I hvilken branche eller sektor på listen har du arbejdet inden for de seneste 12 måneder? (i procent)

(note: mulighed for at vælge flere svarmuligheder, tallene angiver derfor andelen af respondenter som har angivet hver enkelt svarmulighed. Spørgsmålet er stillet til alle respondenter, som har angivet at være i arbejde på et tidspunkt indenfor de seneste 12 måneder)

Industri eller produktion	18
Bygge og Anlæg	16
Transport, Turisme, Lagerarbejde	16
Rengøring og bygningservice	8
Hotel & restauration	11
Landbrug, skovbrug og fiskeri	8
Kontor, administration eller it	16
Andre	43
Total	100
N= 2909	

Tabel 36: Hvad har været din primære indtægtskilde de seneste 12 måneder? (i procent)

Indtægt via alm. lønarbejde	69
Indtægt som freelancer, selvstændig	9
SU	8
Dagpenge	3
Kontanthjælp	0
Pension	4
Andet	5
Total	100
N= 3120	

Tabel 37: Hvordan har Corona-krisen påvirket din arbejdssituation? (i procent)

Den har ikke haft nogen betydning	55
Jeg mistede mit job, mine opgaver eller min virksomhed	8
Jeg blev hjemsendt uden løn/dagpenge	5
Jeg blev hjemsendt med løn/dagpenge	12
Jeg arbejdede mindre end før	14
Jeg arbejdede mere end før	11
Jeg startede en virksomhed	3
Jeg fik nyt job eller nye opgaver	9
N= 3120	

Tabel 38: Hvad har du lige nu brug for af hjælp ift. dit arbejdsliv? (i procent)

(note: mulighed for at vælge flere svarmuligheder)

Jeg har ikke brug for hjælp	73
Løn	11
Arbejdstid	7
Nyt job eller afskedigelse	7
Fysisk arbejdsmiljø	4
Samarbejdsproblemer med ledelsen eller kolleger	3
Arbejdsrelateret stress	5
Mobning og chikane	1
Barsels- og orlovsregler	2
Andet	6
N= 3120	

Tabel 39: Hvem går du til, hvis du har brug for hjælp ift. dit arbejde? (i procent)

Kolleger	50
Ledelsen	55
Tillidsrepræsentant	18
Arbejds miljørepræsentant	11
Fagforeningen	20
Familie eller mit netværk	43
Andre	8
N= 2909	

Tabel 40: Er du medlem af en fagforening? (i procent)

Ja	63
Nej, men har tidligere været medlem	16
Nej, har aldrig været medlem	18
Ved ikke/missing	3
Total	100
N= 3120	

Tabel 41: Hvilken fagforening er du medlem af? (i procent)

3F	22
HK	4
FOA	7
KRIFA	8
Andet	56
Ved ikke	1
Ønsker ikke at svare	2
Total	100
N= 1958	

Tabel 42: Har du været i kontakt med en fagforening inden for det seneste år? (i procent)

Ja	28
Nej	72
Total	100
N= 3120	

De følgende svar er angivet på en skala fra 1-5 hvor 1 er helt uenig og 5 er helt enig.

Tabel 43: Jeg fik den hjælp, som jeg havde brug for, da jeg henvendte mig til fagforeningen? (i procent)

1 Helt uenig	11
2	6
3	17
4	27
5 Helt enig	39
Ved ikke/missing	1
Total	100
N= 864	

Tabel 44: Jeg ved ikke rigtig, hvad en fagforening laver (i procent)

1 Helt uenig	45
2	22
3	18
4	8
5 Helt enig	6
Total	100
N= 3120	

Tabel 45: Er der følgende på din arbejdsplads? (i procent)

Tillidsrepræsentant	14
Arbejds miljørepræsentant	11
Ja, begge dele	36
Nej, ingen af ovenstående	37
Ved ikke/missing	2
Total	100
N= 2876	

Tabel 46: Hvad kan en fagforening gøre for at hjælpe dig?

(note: mulighed for at vælge flere svarmuligheder)

Rådgive om rettigheder, løn og arbejdsvilkår	67
Hjælpe mig med at komme videre til et andet arbejde	37
Efteruddannelse	37
Hjælpe med arbejdsskadeforsikring	37
Introduktion til det danske velfærdssamfundregler og overenskomster	30
Bidrage til at opbygge et fælleskab	22
Andet	12
Intet	22
N= 3120	

De følgende svar er angivet på en skala fra 1-5 hvor 1 er helt uenig og 5 er helt enig.

Tabel 47: Det er for dyrt at være medlem af en fagforening

1 Helt uenig	15
2	11
3	33
4	17
5 Helt enig	22
Ved ikke/missing	3
Total	100
N= 3120	

Tabel 48: Fagforeninger sikrer mine interesser og synspunkter

1 Helt uenig	10
2	12
3	34
4	22
5 Helt enig	19
Ved ikke/missing	3
Total	100
N= 3120	

Tabel 49: Der er behov for et fagforeningsmedlemskab, der dækker på tværs af brancher

1 Helt uenig	12
2	11
3	37
4	18
5 Helt enig	18
Ved ikke/missing	4
Total	100
N= 3120	

Tabel 50: Fagforeningen bør være et talerør for alle beskæftigede og ikke kun medlemmerne

1 Helt uenig	17
2	14
3	31
4	16
5 Helt enig	18
Ved ikke/missing	3
Total	100
N= 3120	

Tabel 51: Fagforeningen bør være bedre til at informere om, hvad de kan hjælpe mig med

1 Helt uenig	10
2	13
3	33
4	21
5 Helt enig	20
Ved ikke/missing	3
Total	100
N= 3120	

Tabel 52: Der er behov for et mere fleksibelt medlemskab, hvor man kan til- og fravælge services

1 Helt uenig	11
2	10
3	33
4	19
5 Helt enig	24
Ved ikke/missing	3
Total	100
N= 3120	